

Jsou opět takoví lidé, kteří se nespokojují s tím, aby spravovali sebe a své záležitosti, a bezuzdně se ženou za tím aby vládli jiným, a pokládají za rozkoš, je-li jim možno panovat, vést boj proti jiným, přemáhat je, sobě podrobit a drtit. Obyčejně totiž ti, kteří vládnou, nedbají toho, proč jim mají vládnout. Myslí si, že svět je kvůli nim, nakládají s lidmi jako se zvířaty a zneužívají jich, jak jim jen napadne, a když se setkají s odporem (lidskou povahu nelze totiž měnit a nelze ji zcela zbavit svobody, nedílné to její části, aby dobrovolně činila něco, co je jí vnuceno), hledají způsoby, jak by je přece přinutili k poslušnosti..... Odpovídá to však řádu? Sluší se, aby se takto nakládalo s rozumným tvorem?

Přihlédněme k příčinám toho. Lidé nedovedou vládnout a nedovedou dát se ovládat. Nedovedou vládnout jiným, nedovedou vládnout sobě. Nedovedou dát se ovládat jinými, nedovedou ovládat sami sebe. Především totiž lidé ve své valné většině nejsou pamětlivi své vznešenosti a jsou tak otrockého ducha, že se zahazují nejbezcenějšími věcmi... ..dávají se jimi ovládat, vést, táhnout a zmítat sebou jimi sem a tam, jsouce nehodni toho, aby slyšeli na jméno člověk, jež přece značí tvora určeného k vládě nad věcmi. Takový člověk počíná si jako hloupý a bohaprázdný námořník, který na moři zmítajícím se bouří odhodí veslo, a vystaví tak jistému nebezpečí života sebe i ty, které veze. Tak hloupých námořníků nenajdeš snad ani na dřevěných lodích, ale přemnozí lidé si tak zcela šíleně počínají při řízení lodi svého těla a duše.

J. A. Komenský

Obecná porada o nápravě věcí lidských